

ARAMERA

Jesukristoren ama hizkuntza bera ere suntsitu du Siriako gatazkak

 JENDARTEA / Maher AL MOUNES (Afp)

«Aramera arrisku bizian dago». Siriako 62 urteko espezialista baten diagnostiko negargarria da, orain zortzi urte herrialdean hasitako gatazkek eragindako txikizioaren ezinbesteko lekukotasuna. «Gauzak aldatzen ez badira, hemendik bost edo hamar urtera desagertu egingo da», nabarmendu du George Zaarur irakasle siriarrak.

Liburu baten gainean makurtuta, George Zaarur irakaslea arameraz idatzitako testuak irakurtzen harritatu dugu, lupa baten laguntzarekin. Jesukristok berak erabiltzen omen zuen hizkuntza aztertu duten espezialista siriarrak gutxietakoa bat da, Malula bere herrian aramera entzutea gero eta zailagoa dela dioen begirale konprometitua.

«Aramera arrisku bizian dago. Gauzak aldatzen ez badira, hemendik bost edo hamar urtera desagertu egingo da», azaldu dio kezkatuta France Presse agentziari aditu buruzuriak. Ondo irabazitako zi-

murrek apaintzen dute bere aurpegia.

Denda txiki bat du Zaarurek irudi erlijiosoak, gurutzeak eta etxeko produktuak saltzeko. Bertan ditu arameraz idatzitako obra eta entziklopedia batzuk ere. Denbora asko egiten du liburu horiek ikertzen eta itzultzen. Hizkuntza semitiko horren lehenengo lanak Kristo aurreko hamargarren mende-koak dira.

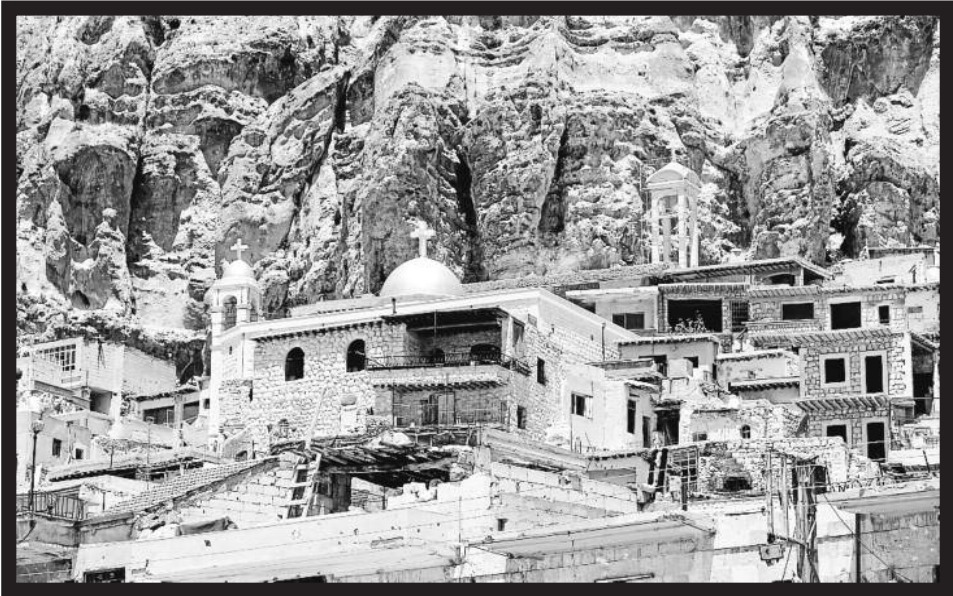
HIZTUNAK, EDADEKOAK

Gaur egun 445.000 lagunek erabiltzen dute aramera Azerbaijanen, Iraken, Iranen, Georgian, Libanon, Errusian, Sirian, Israelen, Palestinan eta Turkian, baina inon ez diote eman

Goiko irudian, George Zaarur irakaslea lupa batekin lanean, bere dendan. Behekoetan, Malulako eliza bateko kanpoko aldea, barruko ondasunak eta ikasleak. Louai BESHARA | AFP

hizkuntza ofizialaren kategoriarik. Malulan bertan, «biztanleen %80k ez dakite arameraz eta gainerako %20tik gehienek 60 urte baino gehia-

go dituzte jada», irakasleak emandako datuen arabera.

Damasko Siriako hiriburuko eskualdean kristautasunak duen presentziaren ikur bat da

Malula. Qalamun mendikate harritsuko aldapetan milaka lagun bizi dira, hiriburutik 60 kilometrorra, iparraldean. Garai batean, gerrak gauza guztiak

suntsitu arte, turista eta erro-
mes asko joaten ziren bertara:
aramera kalean bizirik entzute-
ko aukera izaten zuten, eraikin
erlijioso batzuk bisitatzekoa
izateaz gain. 2011n hasitako ge-
rrak dena aldatu du.

Baxar al-Assaden erregime-
naren aurkako matxinoek eta
Al-Qaeda sarearekin lotura zu-
ten jihadistek bereganatu zu-
ten Malula 2013ko azken egu-
netan. Hamahiru moja bahitu
zituzten (handik hiru hilabete-
ra askatuko zituzten). 2014ko
apirilean Gobernuaren aldeko
tropek hartu zuten herria. Ma-
lulak 6.000 inguru biztanle zi-
tuen orduan, baina gehienek
ihes egin zuten gerraren eragi-
nez, eta 2.000 baino ez dira
buelatu. Gainerakoak Damas-
kon eta inguruetan, atzerrian
edo atzerriko bidean dira.

«Gerraren belaunaldiak Ma-
lulatik kanpo jaio dira, Damas-
kon edo beste eskualderen ba-
tean, eta ikasi duten lehen
gauza arabiera izan da», Zaa-
rurak azaldu duenez. Berak
30en bat obra idatzi ditu eta
Damaskon aramerari buruzko
zenbait doktore-tesi gainbegi-
ratu ditu. Hizkuntzari eutsi
nahian, 2006an arameraz
ikasteko zentro baten sorreran
esku hartu zuen Malulan ber-
tan. Instalazio haiek ere itxi zi-
tuen gerrak. Orain irakasleak
testu zaharrak itzultzen pasa-
tzen du eguna.

EZAGUERA SAKONA

Elias Thalab alkateak goraipa-
men ugari ditu espezialista-
rentzat: «Siria osoan dagoen
aramerari buruzko irakasle eta
espezialista bakarra izango da.
Badaude hizkuntza ikasten ari
diren irakasle gazteak, baina
Zaarur da ezaguera sakona
duen bakarra».

«Azken 2.000tik gora urte-
tan, Jesukristoren hizkuntza

info+

• **Aramerari buruzko
artikulua, euskarazko
Wikipedian:**

[https://eu.wikipedia.org
/wiki/Aramera](https://eu.wikipedia.org/wiki/Aramera)

• **Malula herriari
buruzko artikulua,
ingelesezko
Wikipedian:**

[https://en.wikipedia.org
/wiki/Maaloula](https://en.wikipedia.org/wiki/Maaloula)

geure bihotzetan gorde dugu,
Lurrean hizkuntza hori men-
deratzen dugun azkenetakoak
gara», adierazi du 80 urteko
alkateak. Malula herriaren ize-
nak «sarrera» esan nahi du ara-
meraz. Hizkuntzari eusten
dioten Damasko inguruko hi-
ru herrietako ezagunena da
Malula. Turkian eta Irakeko
iparraldean ere arameraren
dialektoak erabiltzen dira, Je-
an-Baptiste Yon frantses adi-
tuak jakiarazi duenez. Bere
adierazpenen arabera, «Meso-
potamia, Siria, Judea eta Pales-
tinan herritarrek hizkuntza
bera erabiltzen zuten».

Malulan bertan Siriako beste
eskualdetan baino txikizio gu-
txiago izan bada ere, harriz
egindako elizetan eta monas-
terioetan kalteak eragin zituen
artilleriak. Irudiak suntsitu
egin dituzte, lapurtu ez dituz-
tenean. Geroztik zaharberritu
behar izan dituzte. San Sergio
monasterioko kaperan, esate-
rako, marmol zuriz egindako
aldarearen gainean jarritako
urre-koloreko argimutil be-
rriak ikus daitezke. Baina teila-
tu lauho eta teila gorriko etxe
gehienak huts-hutsik daude
oraindik.

Administrazioak jakinarazi
du herriko haur-eskola baka-
rrak 100en bat ume zituela
2010ean, eta 30 baino gutxia-
go egun. Paretak umeek egin-
dako marrazkiekin apainduta
dituen gela batean, bost eta
sei urteko umeek aramerazko
olerkiak errezipitatzen dituzte.
«Aramera Malulan belaunal-
diz belaunaldi transmititzen
da: semeak aitarengandik
ikasten du, eta aita aitona-
rengandik. Etxeko hizkuntza
da», esplikatu du Antoinette
Mokh irakasleak: «Baina ume
hauek Malulatik kanpo jaio
dira, erbestean egindako urte-
etan».

